

האם בפרשת

עונש המוות

מתגלה מחדש

בגין הקודם?

פתע הוא מופיע מחדש — בגין האחר.

כבר התרגלנו לבגין החדש. הפוליטיקאי החייכן והסובלני המחבק יריבים, התי בר אויפוריה מתמדת. המדינאי הכורת-שלום, האיש הנפגש עם גדוליה-העולם והמחליף עימם מחמאות ונשיקות. בעל פרסי-נובל לשלום.

ופתאום קורה משהו, ולעינינו מתגלה שוב בגין הידוע, בגין הישן, האיש הנואם מן המירפסת, המנהיג הבלתי-ירציונלי, החי בשטח-ההפקר בין היסטוריה והיסטוריה, איש הפגנות השילומים. עכשיו זה קרה שוב, בפרשת עונשי-המוות.

הג'וק הפרטי

יש בכיר במדינה אמר, "זהו הג'וק הפרטי שלו". ואכן, בפרשה זו התי נהג מנחם בגין כרוף שדים, כאילו היה זה עניין פרטי שלו, העומד מעבר לכל וי-כוח ושיקול-דעת.

החלטת הממשלה, שביטלה את האיסור שהוטל על נציגי-המדינה במישפטי-סיד-איון לדרוש הטלת עונשי-מוות, נתקבלה בנסיבות מוזרות ביותר. הנה כמה מהן:



בגין הזועם בעת "סוד תנועת החרות" (1949) וכראש-המשלה המח"ך (1978)

בגין האחר

שרה את עצם איזכור ההשוואה. משום-כך אין מנוס מבחינה מדוקדקת יותר של פעולות המחתרת העברית, ובמיוחד של אצ"ל ולח"י. איני עושה זאת כאן כדי לקטר ולגנות בדעבד. את המעשים יש להבין על רקע תקופתם, ולפחות חלק מהם היו — או נראו — מוצדקים מבחינה מוסרית בעת מעשה. חלק מהם בוצעו בשעה שאני הייתי בעצמי חבר האירגון-הצבאי-הלאומי. לא עזבתי את אצ"ל ביגללם. הייתי שותף להם. מרחוק, כנער שהפיק את הכרוזים שהעלו מעשים אלה על נס. ושגייס חברים חדשים לאצ"ל תוך הצדקת מעשים אלה.

אך האמת הייבשת היא, והיא חשובה עתה מכל. האגדה אומרת כי בניגוד לפידאיון ה-ברברים, הרוצחים נשים וילדים בלי אבי חנה, שמרה המחתרת העברית תמיד בקפי דנות על גורמות של מוסר-המילחמה, ותקן פה רק יעדים צבאיים ולוחמים, חיילים ושוטרים. וזוהי אגדה יפה. למרבה הצער, אין בה אמת היסטורית.

פצצות בשוק

להזכיר כמה מן המיקרים האופייניים והבולטים ביותר: **ב"שבת השחורה", בי 17 בי נובמבר 1937**, ביצע דוד רוזאל התי קפה על כמה כפרים ערביים באזור ידו שלים. עשרה ערבים נהרגו ורבים נפצעו. המעשה נועד לשבור את "ההבלגה" וגרם נה בחריפות על-ידי המוסדות הלאומיים. **בי 21 באפריל 1938** ביצעו הבית"רי שלמה בן-יוסף ושני חבריו, אבי רחם שיין ושולם ז'ורבין, התקפה על אר טובוס ערבי שהיו בדרכו מטבריה לצפת. האוטובוס היה מלא גברים, נשים וילדים. התוקפים ירו באקדת והחטיאו, זרקו ריב מווייד שנתגלה כעקר. אילו הצליחו, היו עלולים להיהרג עשרות נשים וילדים הפיים מפשע. המעשה בא כתגמול על תקרית אכזרית, שבה נפלו במארב נוסעי מונית

תה של החלטה זו לא היה ספק: העניין בא כליכודו ביוזמתו האי-שית של מנחם בגין, והוא נובע ממעמקי עולמו הנפשי.

תלויים ותלויים

באורה, ובעיני אדם אובייקטיבי מן החוץ, יש משהו תמוה, כימעט פרברסי, בעובדה ששוחרי עונשי-המוות בישראל הם אותם האנשים אשר היו צפויים לדון-מוות בימי המנדט הבריטי, וביניהם גם אנשים שנדונו בעצמם למות ושטובי חבריהם הוצאו להורג. יש עניין בעולמו הפסיכולוגי של איש כמו יצחק שמיר, יו"ר הכנסת, שהוציא להורג במו ידיו את אחד מראשי לח"י,

ביניהם) יצביע נגד הצעתו, וכך ייווצר לפחות תיקו. (כאשר יש תיקו, אין ההצבעה מתקבלת. אילו נערכה עתה הצבעה מחדש, והיה נוצר תיקו, לא היה הדבר מבטל את ההחלטה שכבר נתקבלה). **לפני הדיון בממשלה הובטח כי העניין יובא לפני הכנסת, לשם אישורו, אף כי מבחינה פורמלית אין צורך בכך. אחרי ההצבעה הדחוקה, שכח בגין את החבטתה.** **להצדקת העניין, הומצא סיפור-הבדים כאילו החליטה כבר הממשלה הקודמת בי סודי-סודות לאפשר לתובעים לדרוש עיר נשי-מוות, אך מסרה את זכות-ההחלטה בכל מיקרה בידי ראש-הממשלה. בגין גינה החלטה זו. האמת היא שההחלטה היתה הפוכה: שאם היועץ המישפטי ירצה לדר-**

בגין לא רחה את הדיון בממי שלה עד למועד שבו יכלו להשי-תתף בו כל השרים. בעניין בעל השיות מצפונות ומעשיות כה מכ-רעת, היתה דחייה כזאת הגיונית. כגין סירב לדחות. העניין היה דחוף לו עד כדי כך שלא היה מוכן להמתין אף שבוע אחד.

כאשר הציג שרה-הביטחון, עור ויצי מן, לדחות את ההכרעה עד לקבלת חוות דעת מוסמכת של שילטונות צה"ל על הדיכטים הביטחוניים של ההכרעה, דחה בגין את ההצעה בועם, ואף אמר שהוא הנתון פקודות לצה"ל. בגין יודע, כמובן, כי מאז ועד היום מתנגדים כל המומחים הביטחוניים — אנשי צה"ל, שרותי-הבי-טחון ושאר הלוחמים בפעולה-החבלנית עוינת — לשהגת עונשי-המוות, מטעמים מעשיים חשובים ביותר.

כאשר נוכח לדעת כי יש התנגדות רבה להצעתו בממשלה, הגיב בצורה גור גות ביותר, השמיץ את השרים שלא קיבלו את דעתו, אף שהיו ביניהם ניצים שבגרי צים. הוא הטיל את כל כובד מישקלו האישי על כף המאזניים, וגד מצפונם. כך, למשל, רמז ה"ליברל" שימחה ארליך שהוא נגד ההצעה — אך הצביע בעדה, כפי שעשו גם שמשי האחרים של בגין. למחרת היום העליתי את הנושא בכנסת, אגב דיון על עניין שנגע לאלריך. כאשר אמרתי כי הוחלט על "תועבה אנטי-יהודית" זו רק אחרי שבגין אנס את הממ שלה, הגיב בגין בצורה נרגזת ביותר (ראה מיטגרת).

למרות הפעלת הלחץ האישי האיני טנסיבי, השיג בגין בממשלה רוב עלוב של 7 נגד 5. היתה זאת מפלה מוסרית, שהיחה צריכה להביא אותו למסקנה שיש לוותר על שילת ההחלטה, או לפחות לדר חות אותה עד שיוכלו ארבעת השרים הנצי דרים (דיין, בורג, מודעי, פת) להשתתף בהצבעה. בגין לא עשה זאת. הוא חשש שמא לפחות שלושה מבין הארבעה (דיין, בורג ואחד משני הליברלים המסוכסכים

אורי אבנרי

בלא מישפט ובלא האשמה מוגדרת, והדור גל עתה בעונשי-מוות. שמיר שלח לפעור לות צעירים שנלכדו והוצאו להורג, ובי-ניהם שני אליהו, חכים ובית-צורי, שהר גו את הלורד מוין בקאהיר. הוא יודע היטב כי ההוצאות-להורג הגבירו את כוחו של לח"י לאין שיעור, ושהביאו לו מת-נדבים רבים נוספים, שהיו מוכנים להרף את נפשם. יש עניין גם בעולמו של מתי שמואי לביץ, איש לח"י שנדון למות, שהביע בשבוע שעבר, בעמודי שבועון זה, את דעתו בוכות עונשי-המוות לערבים, בטענה שאין כל דמיון בין מעשי המחתרת הערבי רית בשעתו ובין מעשי הפידאיון עכשוני. **אך מעניין ביותר עולמו הרוחני שד מנחם בגין עצמו. גם הוא נועם כממשלה על ההשוואה שנעשתה בין לוחמי-המחתרת והפידאיון, עד כי תבע למחוק מפרוטוקול הממי**

רוש עונשי-מוות, יצטרך לקבל אישור לכך, בכל מיקרה, מועדתי-שרים מיוחדת. כלי-מר — הותקן מנגנון-ביטחון נוסף. כדי להעריך מלוא חומרתה המוסרית והמעשית של ההחלטה, יש לשים לב לכמה היבטים שלה: **דובר על מיקרים שבהם מבצעים "המחבלים" מעשי-אכזריות חמורים במייד חד, אך לא נקבע שום קריטריון אובייק-טיבי לכך. פירוש הדבר שניתן להפעלה כימעט בכל מיקרה, ויש להניח שאחרי ההפעלה הראשונה יפוך הדבר לשיגרה.** **הקריטריון היחידי שנקבע אינו הל על מהות המעשה, אלא על מהות המבצעים. נוצר הבדל מפורש בין פושע יחודי המשלשל, למשל, רימוייד לתוך מועדון-לילה מלא אנשים ונשים, או התור פס בני-ערובה והורג ילדים, ובין "מחבל" ערבי העושה מעשה כזה. למי שהיו קרובים תההיך קבדי**